

HPLC:

- 1. PORAZDELITVENA (liquid-liquid)**
- 2. IONSKA**
- 3. IZKLJUČITVENA oziroma GELSKA**
- 4. ADSORPCIJSKA oziroma LIQUID-SOLID**
majhni delci (3-10 μm) $\rightarrow$ $\uparrow$ št. teoret. podov

INJICIRANJE (20 – 50 μl , max. 500 μl) preko ZANKE.

KOLONE (10 – 30 cm), več 10.000 podov/m, predkolone

POLNILA za KOLONE:

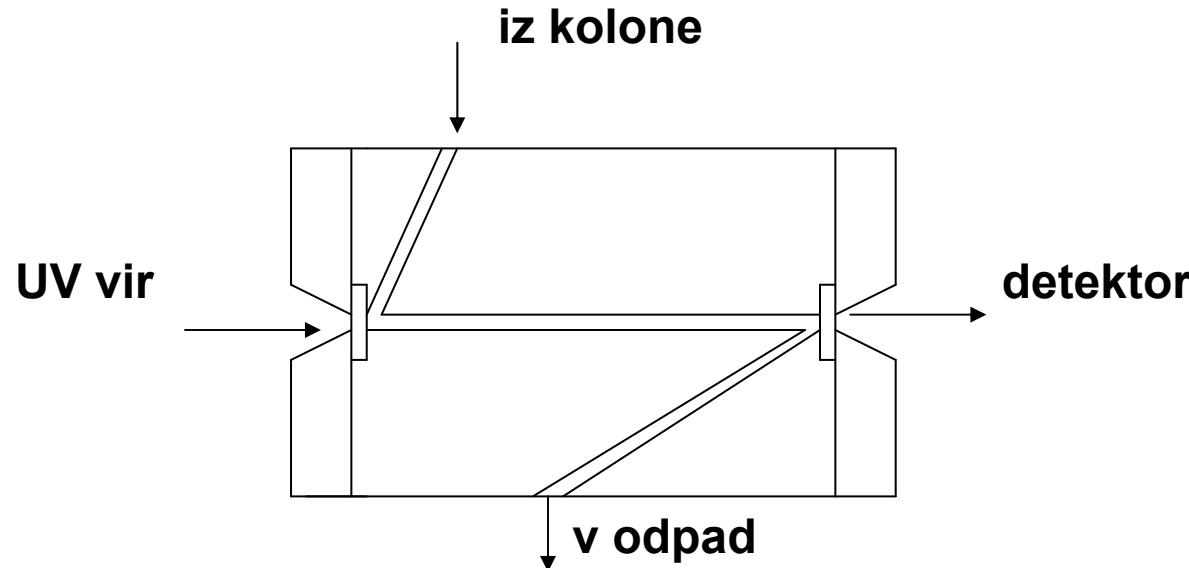
silikati – ponavadi obdelani (prevlečeni s filmi)

DETEKTORJI   **občutljivi na “bulk property”**
                                      občutljivi na lastnosti topljenca

UV detektor

a) s filtri

b) z monokromatorji

IR detektor:

- Fourier transform

Fluorescenčni detektor:

- eksitacija, emisija

Detektor na refraktivni indeks

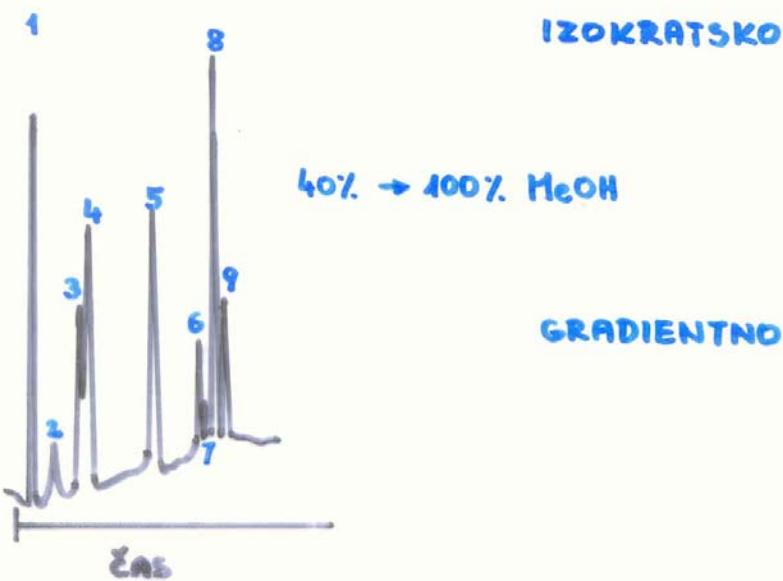
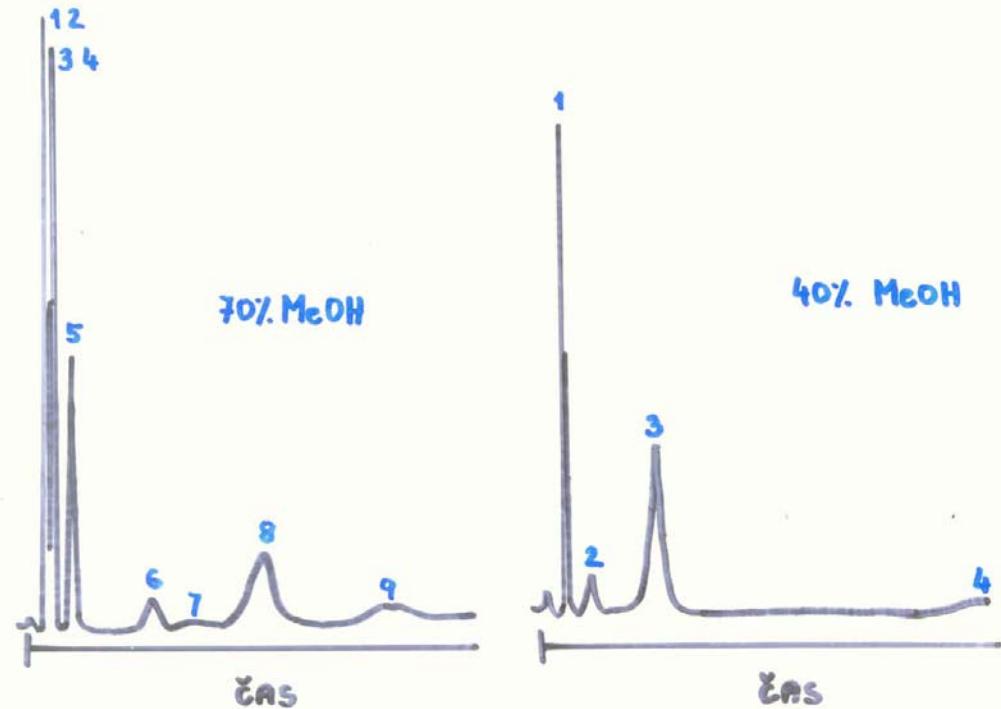
Elektrokemijski detektor

MS detektor

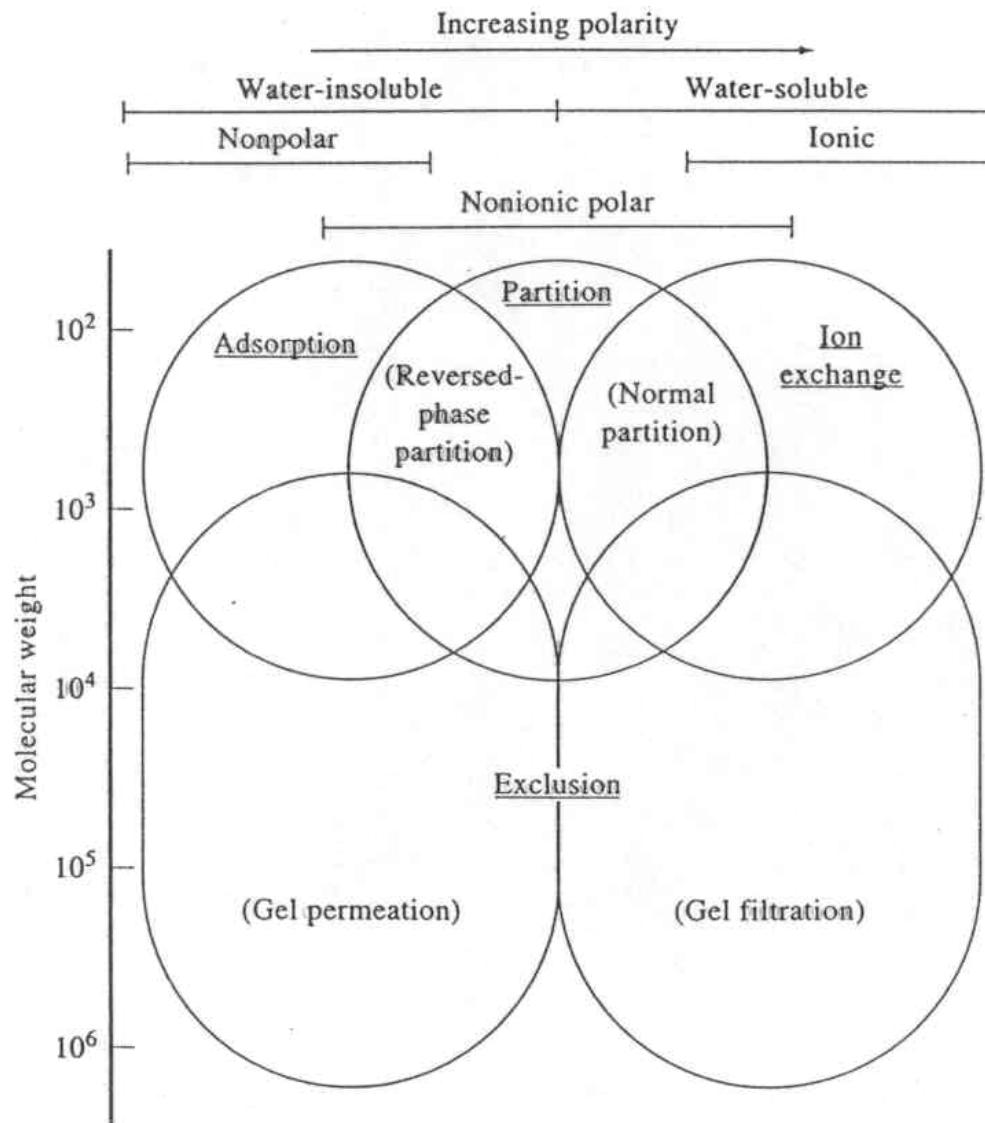
HPLC

High pressure liquid chromatography

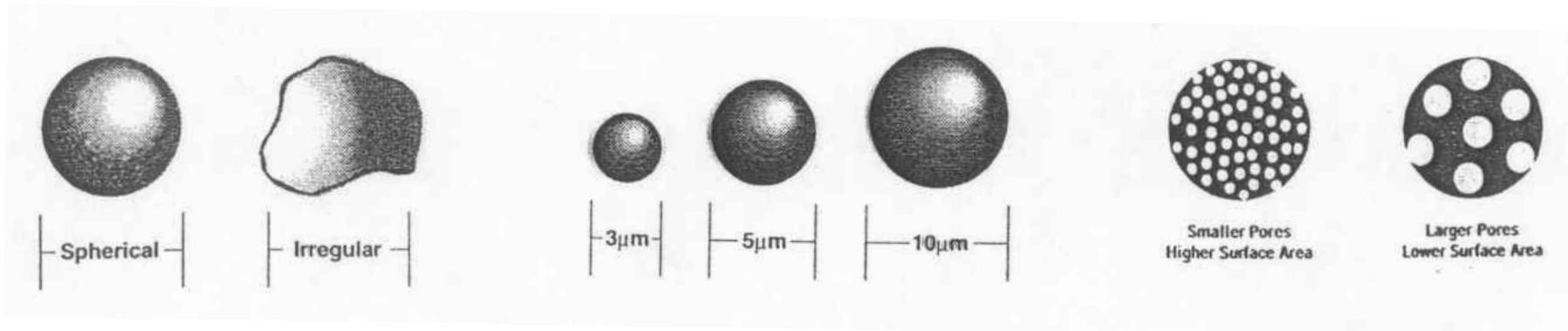
High performance liquid chromatography

Področja uporabe tekočinske kromatografije

Oblika, velikost in poroznost delcev stacionarne faze

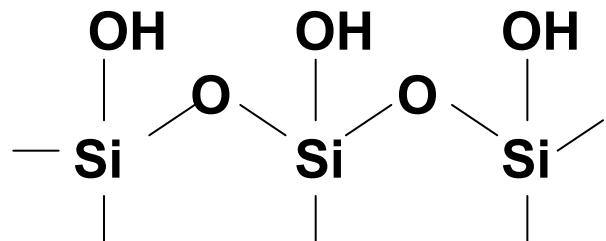
Velikost kolon:

- ❖ *dolžina*   **10 cm; 12,5 cm; 15 cm; 25 cm; 30 cm**
- ❖ *notranji premer*   **3 mm; 4,3 mm; 4,6 mm; 6,2 mm**

PORAZDELITVENA KROMATOGRAFIJA

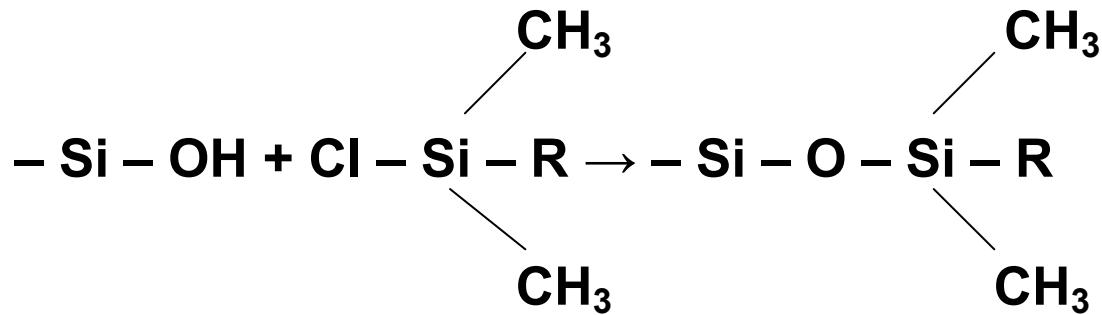
1. liquid-liquid + 2. vezana stacionarna faza

Površina hidroliziranega (0.1 M HCl, $\uparrow T$, 1-2 dni) silikata:

8 $\mu\text{mol SiOH skup./m}^2$

S silanizacijo (z organoklorsilanom) dobimo siloksane:

R – alkil (C_2 , C_8 , C_{18})

Sterični efekti → silanizira se le 4 $\mu\text{mol}/\text{m}^2$

**nezreagirane silanolne skupine → tailing (baze!); capped – blokada
prostih OH s ClSiMe_3 (klorotrimetilsilan)**

Reverzne faze:

- nepolarne
- mobilna faza – polarna

Normalne faze:

- polarne
- mobilna faza – nepolarna

PRIMERJAVA NORMALNE IN REVERZNE HPLC

Faktor	Normalna	Reverzna
Stacionarna faza	polarna silica, diol ($-C_2H_4CN$), ($-C_3H_6NH_2$)	nepolarna silica prekrita s hidrofobnim slojem: C_2 , C_6 , C_8 , C_{18} silan
Mobilna faza	nepolarna heksan + modifikator ($CHCl_3$ (IPA/MeOH)) CH_2Cl_2 , Et – eter	polarna MeOH (MeCN, THF)/ H_2O pH modifikacija
Topljenec POLAREN ↑ polarnost topila ↓ polarnost topila NEPOLAREN ↑ polarnost topila ↓ polarnost topila	dolga retencija krajša daljša kratka retencija daljša krajša	krajša daljša dolga retencija daljša daljša krajša

IZBIRA MOBILNE FAZE

“Močno” topilo – interagira s topljencem

Topnostni parameter (δ)

$$\delta = (\Delta E/V)^{1/2}$$

ΔE = energija uparitve

V = molarni volumen

MOBILNA FAZA

Topilo	Tip	Parameter δ	Topljenec	Parameter δ
n-heksan	N	7,3	naftalen	9,64
benzen	N	9,1	testosteron	10,90
dietileter	B	7,7	salicilna kislina	10,80
kloroform	A	9,3	Pr-p-hidroksibenzoat	11,84
THF	B	9,5	Et-p-aminobenzoat	12,04
dioksan	B	10,0	fenobarbiton	12,54
acetonitril	B	11,9	sulfatiazol	13,10
2-propanol	AB	11,5	kofein	14,04
metanol	AB	14,5	p-hidroksibenz. kislina	15,30
voda	AB	23,4		

$$\delta_i = \frac{1}{2}(\delta_m + \delta_s) \quad \delta_m - \delta_s = 2(\delta_i - \delta_s) \quad \text{selektivnost}$$

$$\frac{\delta_s + 7,3}{2} < \delta_i < \frac{\delta_s + 23,4}{2}$$

INDEKS POLARNOSTI (P') (-Synder) – VPLIV NA k'

Topnost v :   dioksanu (šibak dipol proton akceptor)
                         nitrometanu (močan dipol proton akceptor)
                         etanolu (močan dipol proton donor)

- $2 < P' < 10.2$ (voda)

Zmes dveh topil: $P'_{AB} = \Phi_A P'_A + \Phi_B P'_B$

normal. faza: $k'_2/k'_1 = 10^{(P'_1 - P'_2)/2}$

reverz. faza: $k'_2/k'_1 = 10^{(P'_2 - P'_1)/2}$

VPLIV MOBILNE FAZE NA SELEKTIVNOST (α):

- spremojamo kemijsko naravo topil pri ohranitvi k' na isti vrednosti

topila pri reverz. fazi: metanol, CH_3CN , tetrahidrofuran / voda

topila pri normal. fazi: etileter, CH_2Cl_2 , CH_3Cl / n – heksan

TVORBA DERIVATOV:

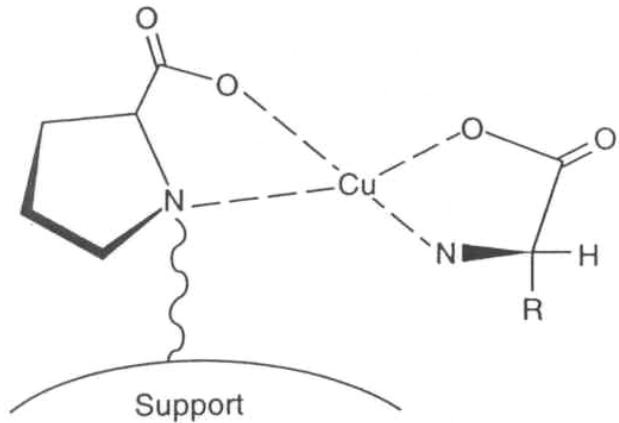
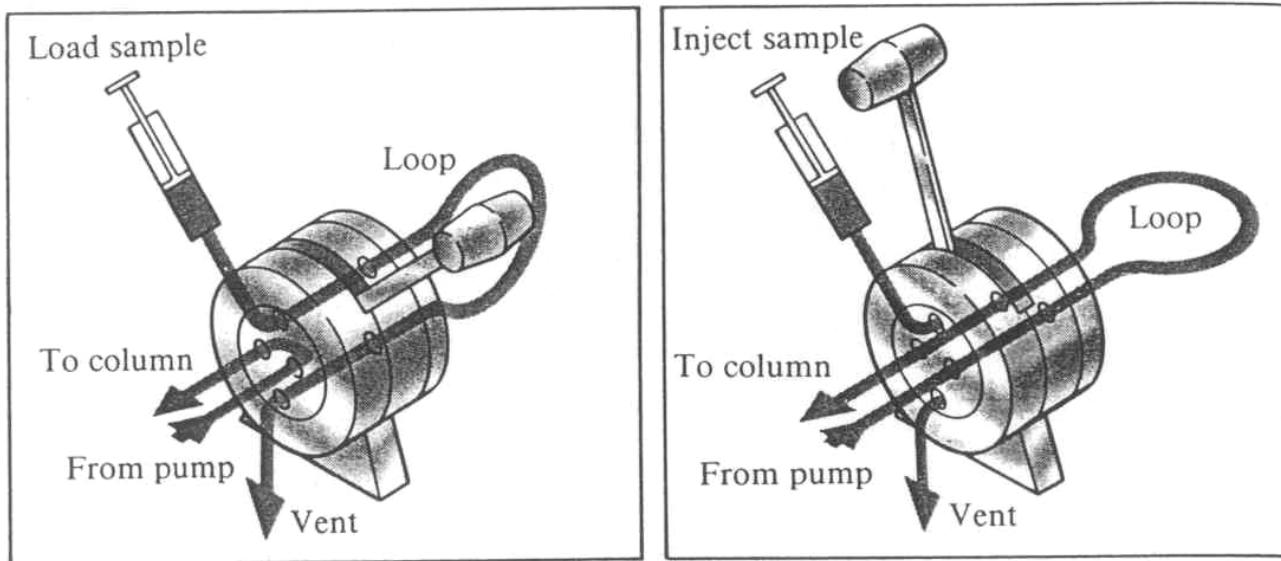
- ↓ polarnost
- boljši odziv detektorja za vse komponente ali
- selektivno boljši odziv detektorja le za nekatere komponente

TVORBA IONSKIH PAROV

KIRALNE STACIONARNE FAZE – *silica-polimer-optično aktivni izomer*

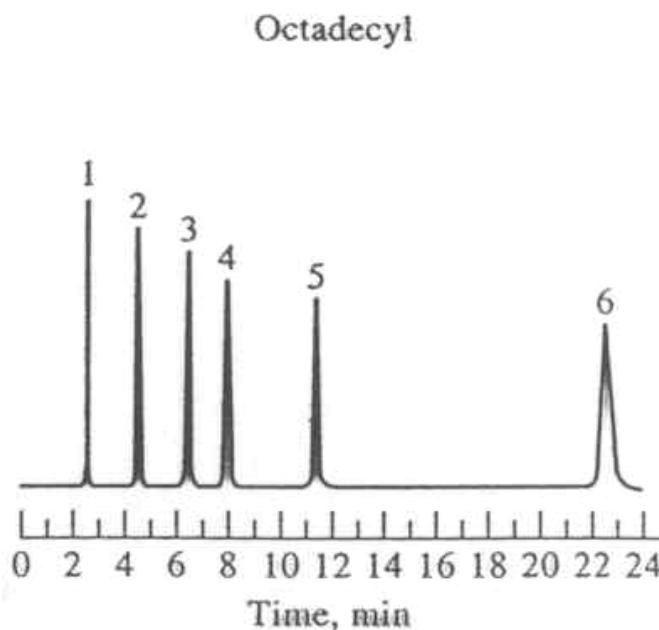
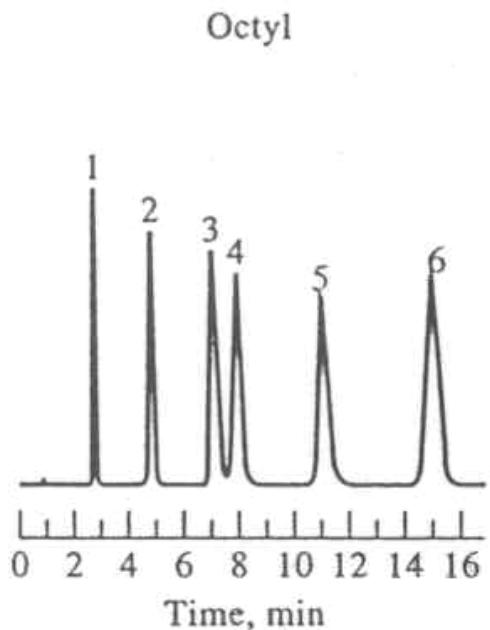
npr. *L-amino kisl.prolin-polistiren-p-divinilbenzen + Cu kompleksi*

Figure 1: A sampling loop for liquid chromatography.

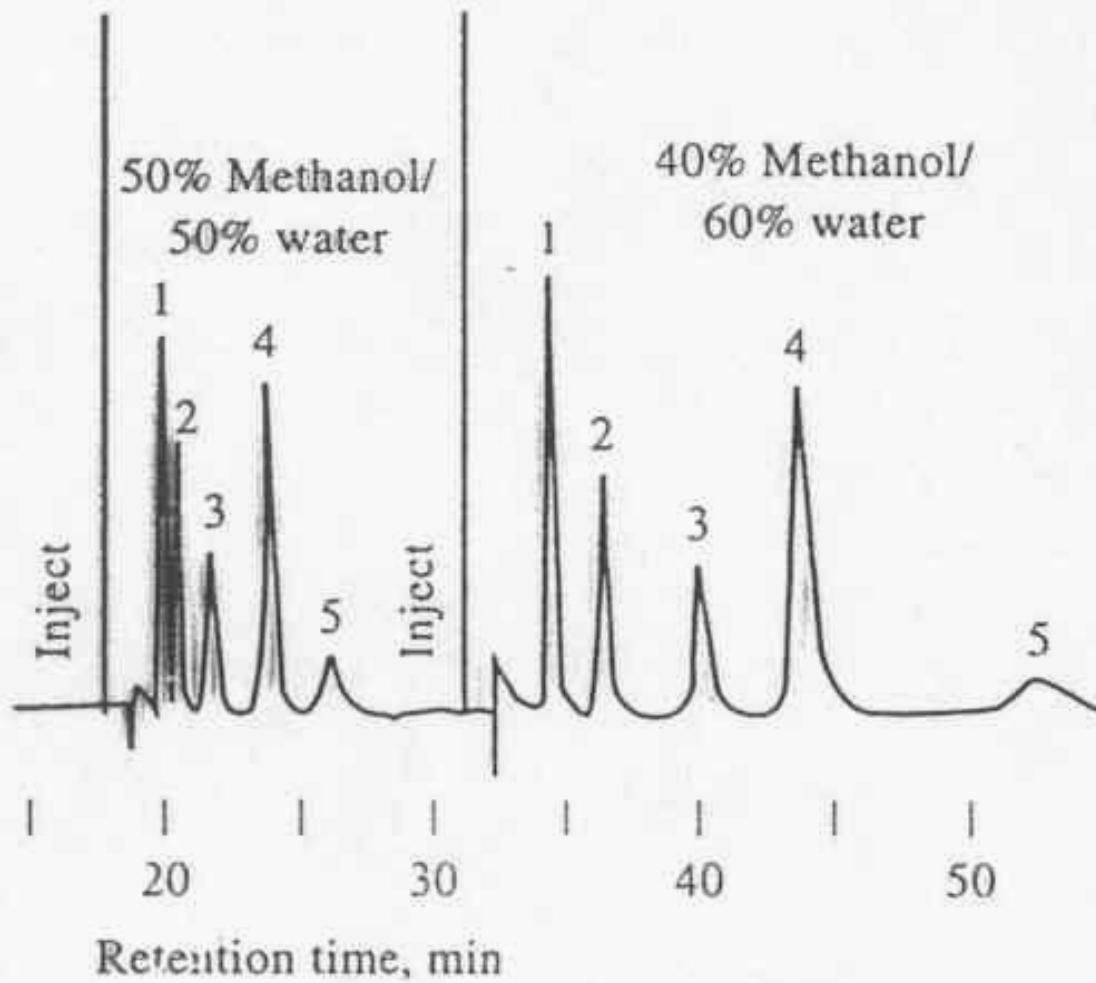

Figure 2: Schematic of the ternary complex formed between an L-proline bonded-phase, an analyte amino acid and copper(II) ion.

Vpliv polarnosti stacionarne faze na separacijo

Vpliv polarnosti mobilne faze na separacijo

- izokratska elucija
- gradientna elucija

Separacija polarnih spojin z RP kromatografijo

(• dodatek aminov, • prilagoditev pH, • tvorba ionskih parov)

Column: C-8 bonded phase 15 cm × 4.6 mm

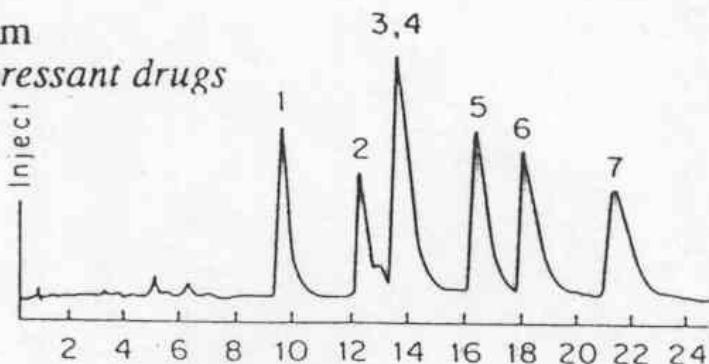
Mobile phase: (i) $\text{CH}_3\text{CN}/0.01 \text{ mol dm}^{-3} \text{ H}_3\text{PO}_4$ adjusted to pH 2.5 with KOH

(ii) $\text{CH}_3\text{CN}/0.01 \text{ mol dm}^{-3} \text{ H}_3\text{PO}_4 + 0.005 \text{ mol dm}^{-3}$ nonylamine, pH 2.5

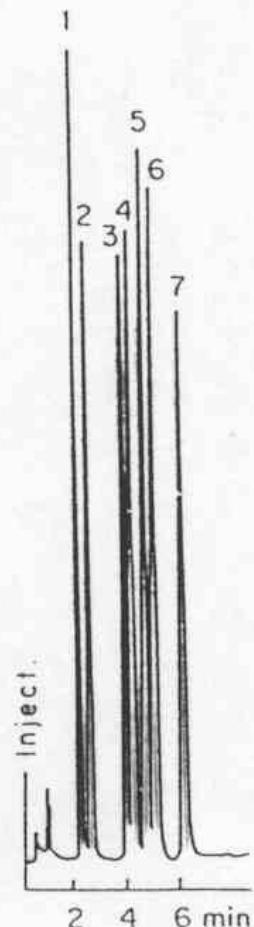
Flow rate: $2 \text{ cm}^3 \text{ min}^{-1}$

Detector: UV absorption, 254 nm

Sample: Separation of antidepressant drugs

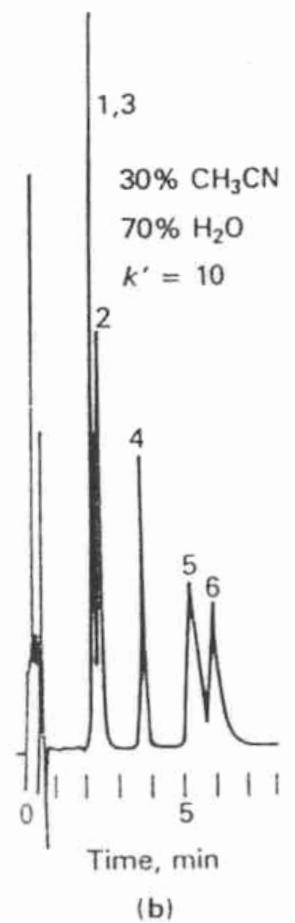
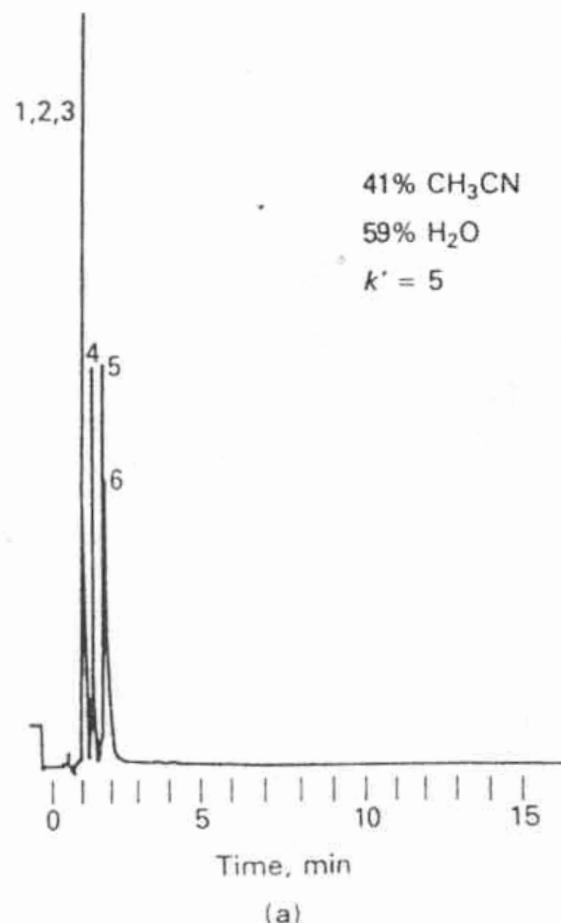

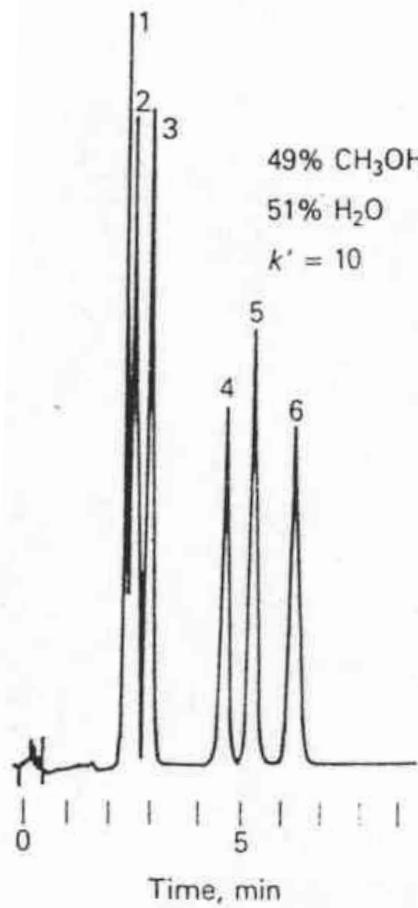
(i)

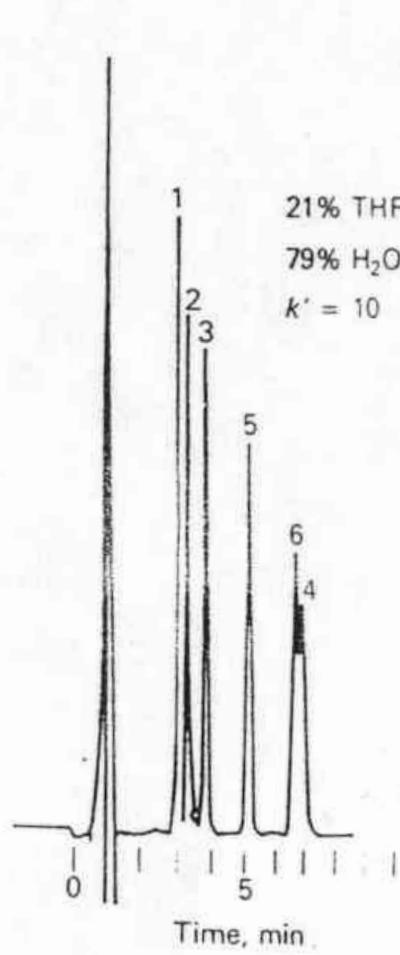
(iii)

Figure 2: Systematic approach to the separation of six steroids. The use of water to adjust k' is shown in (a) and (b). The effects of varying α at constant k' are shown in (b), (c), (d) and (e). Column: 0,4 x 150 mm packed with 5- μm C₈ bonded, reversed - phase particle; T: 50°C; flow rate: 3,0 cm³/min; detector: UV-254 nm; THF = tetrahydrofuran, CH₃CN = acetonitrile. Compounds: (1) prednisone, (2) cortisone, (3) hydrocortisone, (4) dexamethasone, (5) corticosterone, (6) cortoexolone.

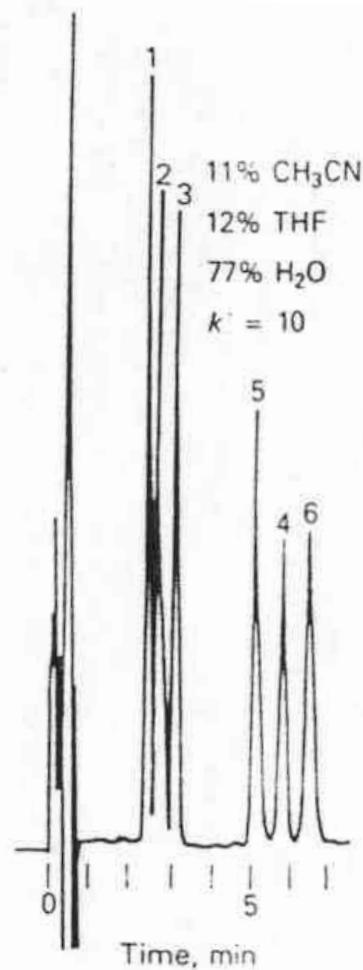

(c)

(d)

(e)

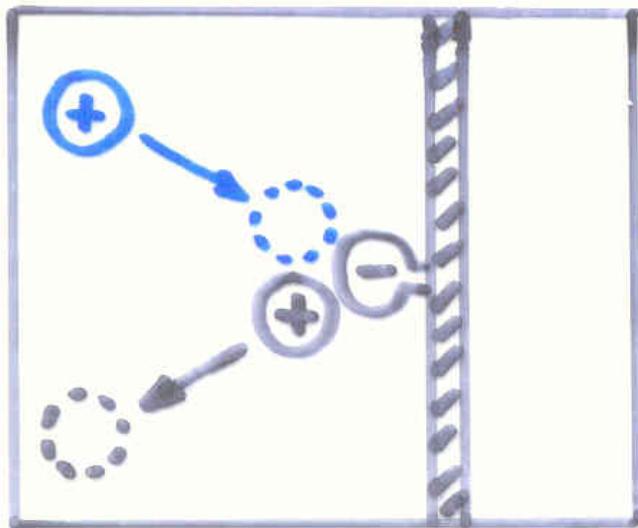
Table 1: Systems for Reversed-Phase Ion-pair Chromatograms

Sample	Mobile Phase	Counter-Ion	Type Stationary Phase
Amines	$0.1 \text{ M HClO}_4/\text{H}_2\text{O}/$ acetonitrile	ClO_4^-	BP^a
	$\text{H}_2\text{O}/\text{CH}_3\text{OH}/\text{H}_2\text{SO}_4$	$\text{C}_{12}\text{H}_{25}\text{SO}_3^-$	BP
Carboxylic acids	pH 7.4 pH 7.4	$(\text{C}_4\text{H}_9)_4\text{N}^+$ $(\text{C}_4\text{H}_9)_4\text{N}^+$	BP L^b
Sulfonic acids	$\text{H}_2\text{O}/\text{C}_3\text{H}_7\text{OH}$	$(\text{C}_{16}\text{H}_{33})(\text{CH}_3)_3\text{N}^+$	BP
	pH 7.4	$(\text{C}_4\text{H}_9)_4\text{N}^+$	L^b
	pH 3.8	Bis-(2-ethylhexyl)phosphate	L^c
Dyes	pH 2–4; $\text{H}_2\text{O}/\text{CH}_3\text{OH}$	$(\text{C}_4\text{H}_9)_4\text{N}^+$	BP

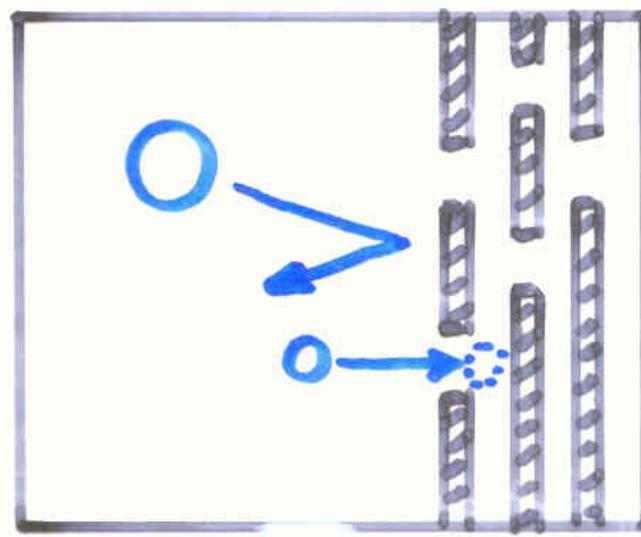
^aBonded-phase

^bAbsorbed 1-pentanol

^cAbsorbed bis-(2-ethylhexyl)phosphoric acid/ CHCl_3

IEC

CPC

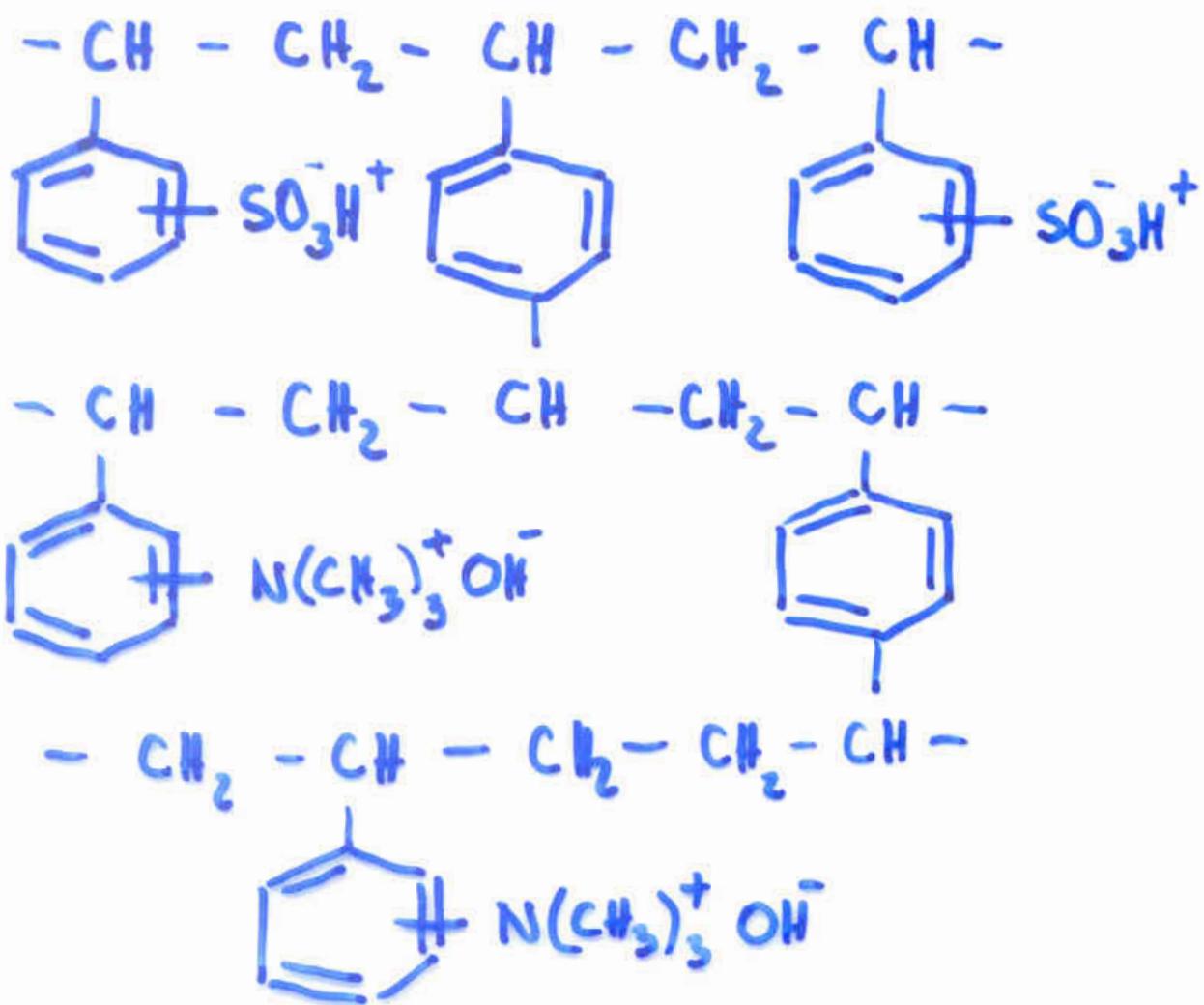
SILANOL

R: C₂ C₄ C₈ C₁₈

SILOKSAN

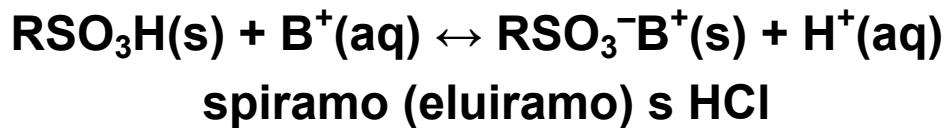
POLISTIREN 1.1.

IONSKA KROMATOGRAFIJA:

KATIONSKI I., ANIONSKI I.

$R-SO_3H$, $R-COOH$ - kationski

$R-N(CH_3)_3^+OH^-$, $R-NH_3^+OH^-$ - anionski

$$K_{aq} = \frac{[RSO_3^-B^+]_s [H^+]_{aq}}{[RSO_3^-H^+]_s [B^+]_{aq}}$$

$[RSO_3^-H^+]_s \gg [RSO_3^-B^+]_s$
 $[H^+]_{aq} \gg [B^+]_{aq}$

}

$$\frac{[RSO_3^-B^+]_s}{[B^+]_{aq}} = K_{aq} \underbrace{\frac{[RSO_3^-H^+]_s}{[H^+]_{aq}}}_{\text{konst.}} \Rightarrow \frac{[RSO_3^-B^+]_s}{[B^+]_{aq}} = K = \frac{c_s}{c_M}$$

detektor: konduktometrija (prevodnost)

GELSKA (IZKLJUČITVENA) KROMATOGRAFIJA:

Stacionarna faza: *polistiren–divinilbenzen
silica (porous)*

celokupni volumen (V_t): $V_t = V_g + V_i + V_f$

V_g = volumen matriksa, V_i = volumen topila v porah, V_f = prosti volumen

V_e (volumen elucije) = $V_f + KV_i \rightarrow K = (V_e + V_f) / V_i = c_s / c_M$

ADSORPCIJSKA KROMATOGRAFIJA (liquid–solid):

Stacionarna faza: *silica, alumina*

Tu je mobilna faza vpliva na k , α ; pri reverz. f. tudi stacionarna faza na α

“eluent strength” ϵ^0 (adsorpcijska energija topila na enoto površine)

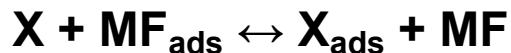
Table 2: Properties of Common Chromatographic Mobile Phases

Solvent	Refractive Index (25°C)	Viscosity, centipoise	Boiling Point, °C	Polarity Index, P'	Eluent Strength, ^a ϵ^0
Fluoroalkanes ^b	1,27 – 1,29	0,4 – 2,6	50 – 174	< – 2	– 0,25
Cyclohexane	1,423	0,90	81	0,04	– 0,2
n – hexane	1,372	0,30	69	0,1	0,01
1 – Chlorobutane	1,400	0,42	78	1,0	0,26
Carbon tetrachloride	1,457	0,90	77	1,6	0,18
i – Propyl ether	1,365	0,38	68	2,4	0,28
Toluene	1,494	0,55	110	2,4	0,29
Diethyl ether	1,350	0,24	35	2,8	0,38
Tetrahydrofuran	1,405	0,46	66	4,0	0,57
Chloroform	1,443	0,53	61	4,1	0,40
Ethanol	1,359	1,08	78	4,3	0,88
Ethyl acetate	1,370	0,43	77	4,4	0,58
Dioxane	1,420	1,2	101	4,8	0,56
Methanol	1,326	0,54	65	5,1	0,95
Acetonitrile	1,341	0,34	82	5,8	0,65
Nitromethane	1,380	0,61	101	6,0	0,64
Ethylene glycol	1,431	16,5	182	6,9	1,11
Water	1,333	0,89	100	10,2	Large

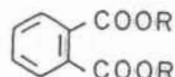
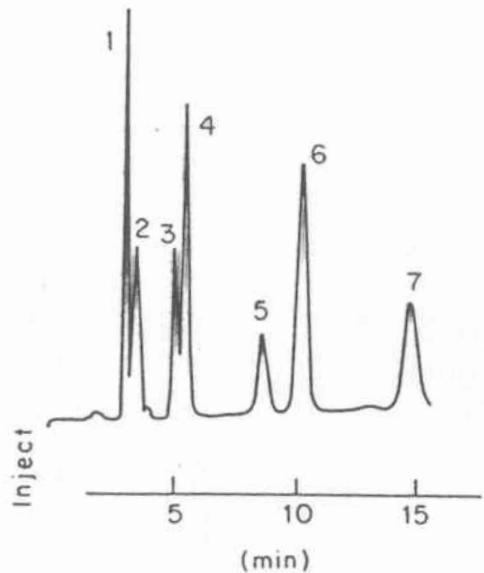
^a On Al₂O₃. Multiplication by 0,8 gives ϵ^0 on SiO₂.

^b Properties depend upon molecular weight. Range of data given.

Adsorpcijska kromatografija

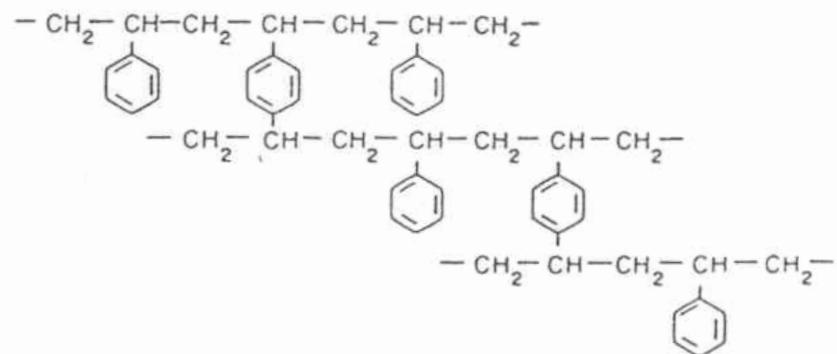
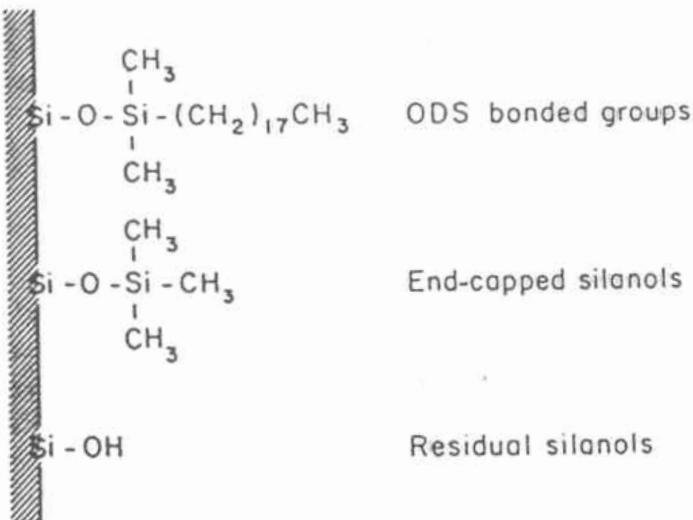
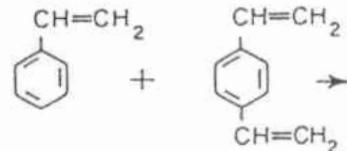
Primer: separacija ftalatov

Column: 10 μ m silica 30 cm $\times$ 4 mm
Mobile phase: butyl ethanoate/*iso*-octane 5:95
Detector: UV absorption, 254 nm
Sample: 1 R = *n*-C₈H₁₇ 2 *iso*-C₈H₁₇ 3 *iso*-C₄H₉ 4 *n*-C₄H₉
5 C₆H₅ 6 C₂H₅ 7 CH₃

Porazdelitvena kromatografija

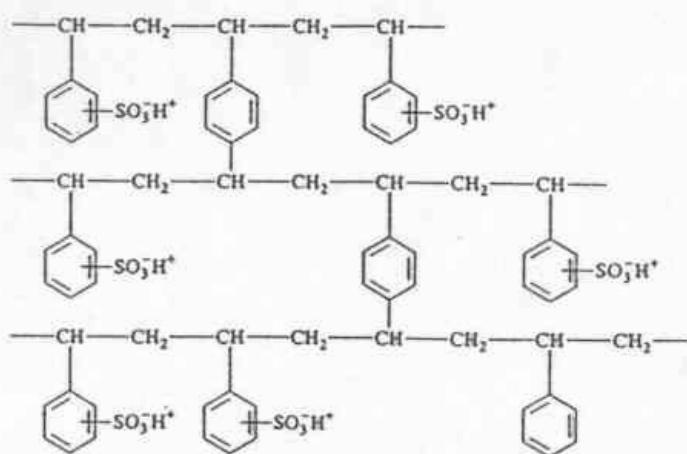
Stacionarna faza:

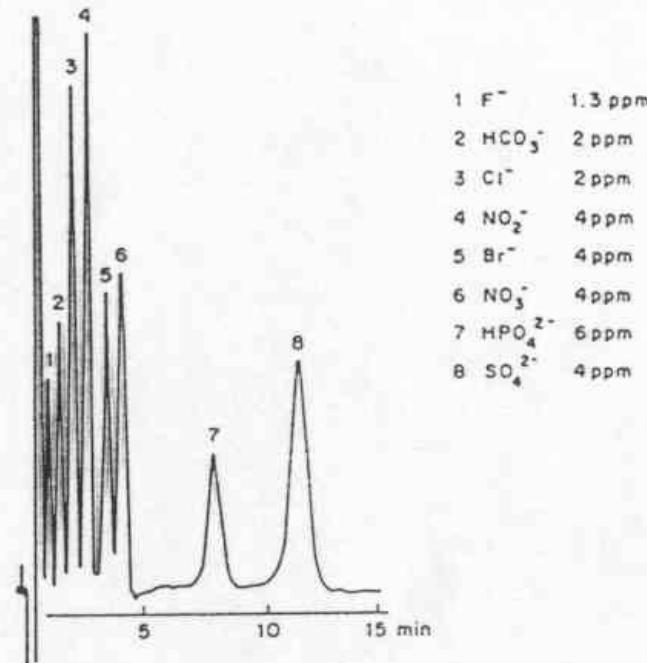
- **Normalnofazna kromatografija (NP):** diol, NO_2 , CN, NH_2
- **Reverznofazna kromatografija (RP):** fenil, C4, C8, C18

Ionsko izmenjalna kromatografija

Stacionarne faze

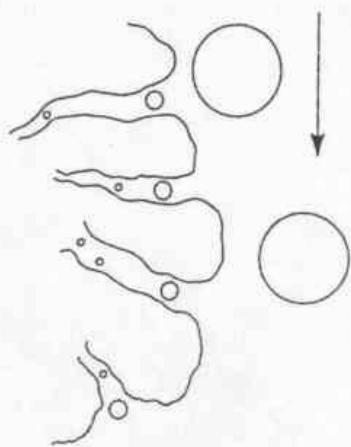

Separacija ionov

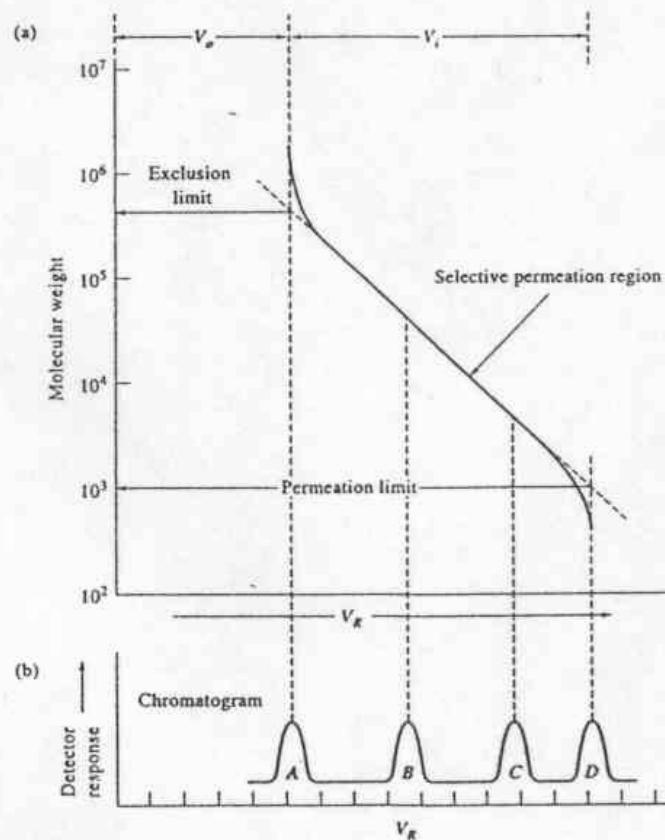

Izključitvena kromatografija

Princip delovanja

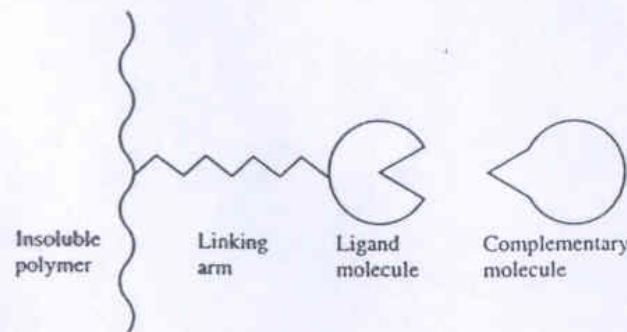

Separacija v odvisnosti od M

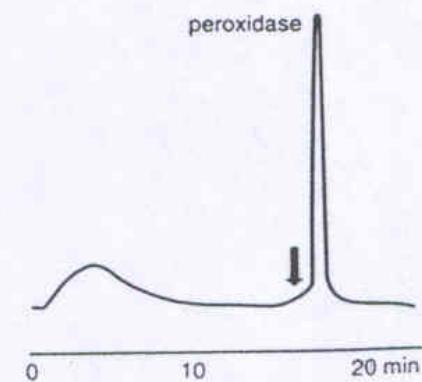
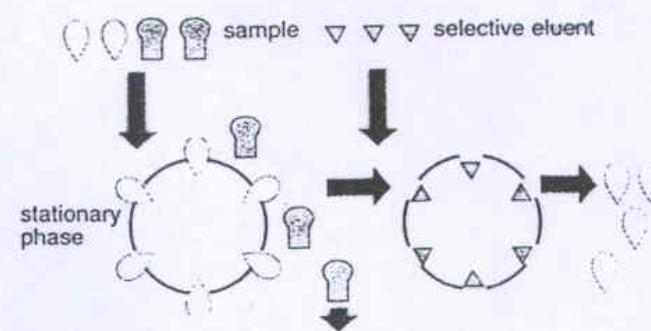

Afinitetna kromatografija

Stacionarne faze

Selektivna separacija spojin

KVANTITATIVNE MERITVE

1. Uporaba eksternega standarda

$$c_x = \frac{A_x}{A_{st}} c_{st} \quad y = a + b \cdot x$$

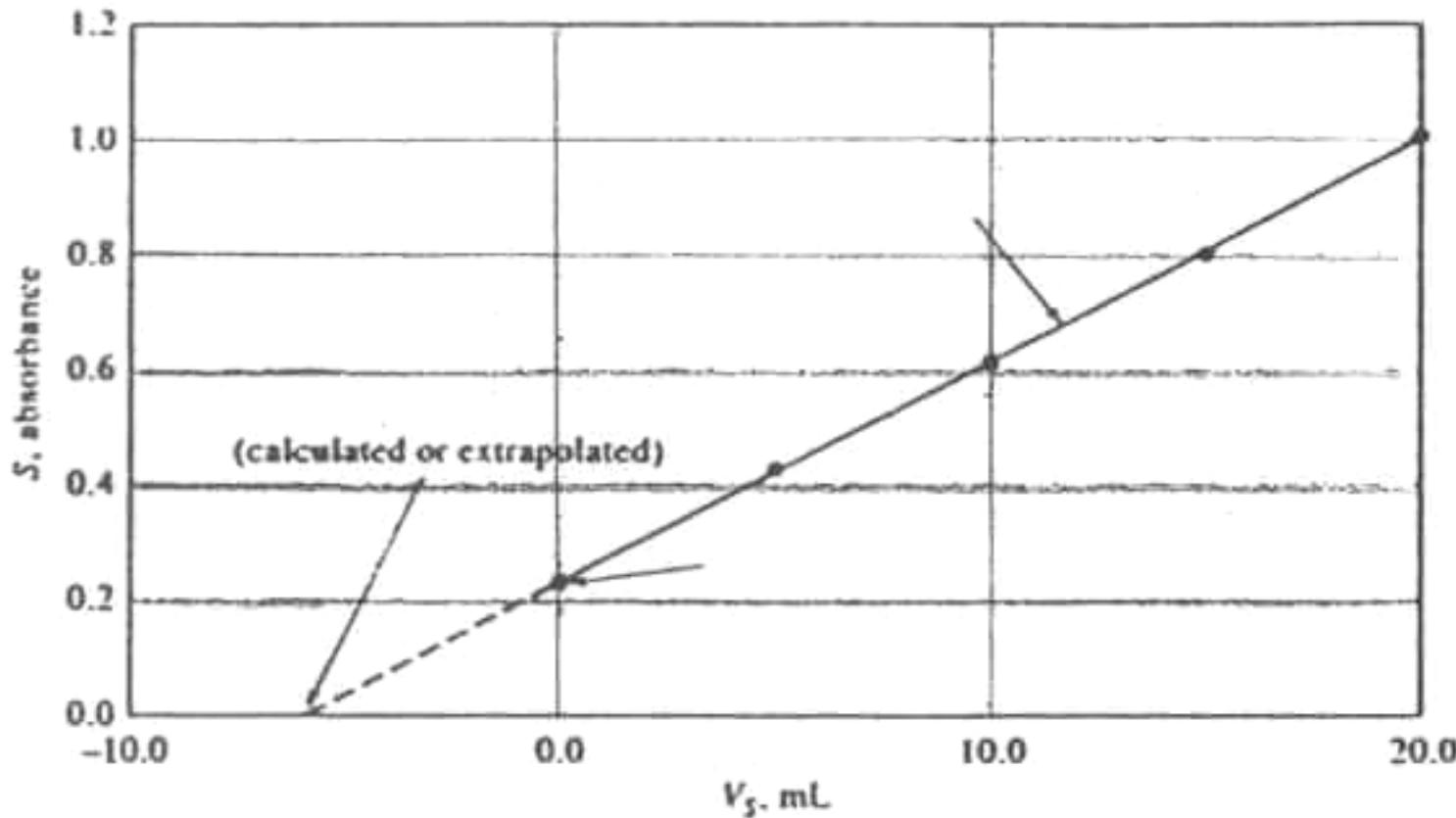
2. Uporaba internega standarda

$$c_x = \frac{A_x}{A_{IS}} \cdot \frac{A_{IS}^0}{A_{st}} \cdot c_{st} \quad y = a + b \cdot x$$

3. Uporaba standardnega dodatka

$$c_x = \frac{A_1}{A_2 - A_1} \cdot \frac{V_{st}}{V_x} \cdot c_{st} \quad y = a + b \cdot x$$

$$c_x = \frac{a}{b \cdot V_x} \cdot c_{st}$$

Primeri:

1. Retencijski čas spojine A je pri 12,5 cm dolgi koloni 7,4 min, spojine B pa 8,7 min. Širini pikov na bazni liniji sta za A 1,2 min ter za B 1,4 min. Izračunaj a) resolucijo in povprečno število podov ter b) resolucijo in povprečno število podov v primeru, če uporabimo 25 cm dolgo kolono enake kakovosti.
(a) $Rs = 1,00$; $N = 613$ (b) $Rs = 1,41$; $N = 1226$

2. V standardnem kromatogramu je pri conc. spojine A 1,50 mg/100 ml njen retencijski čas 4,1 min, višina pika pa 38 mm. Interni standard s conc. 2,00mg/100 ml ima v tem kromatogramu retencijski čas 6,4 min in višino 48 mm.

Izračunaj conc. spojine A po metodi a) eksternega in b) internega standarda, če dobimo v vzorčnem kromatogramu pik pri $t_R = 4,1$ min z višino 20 mm ter pik pri $t_R = 6,4$ min z višino 42 mm.

(a) 0,79 mg/100 ml   (b) 0,90 mg/100 ml

3. V tri 50 ml bučke odpipetiramo po 15,0 ml vzorca, v katerem določamo conc. spojine A. Prvemu vzorcu dodamo 0,0, drugemu 5,0 in tretjemu 10,0 ml raztopine standarda A s conc. 15,0 mg/L. Po dopolnitvi do konstantnega volumna izmerimo na spektrofotometru absorbance raztopin pri 260 nm ter izračunamo umeritveno premico: $A = 0,321 + 0,045 \cdot V_{st}$.

Izračunaj conc. spojine A v vzorcu.

(7,13 mg/L)

VISOKA POLARNOST

DOLGI RET. ČASI

org. kisline, baze
alkoholi
amini
aldehidi, ketoni
estri
nenasičeni ogljikovodiki
nasičeni ogljikovodiki

NIZKA POLARNOST

KRATKI RET. ČASI